

УДК 811.161.2'367.52:070.1]:355.4(470:477)»2014/...»

DOI <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2025-214.2-31>

**ПОРЯДОК СЛІВ У РЕЧЕННЯХ ВОЄННОГО ДИСКУРСУ:
ФУНКЦІЙНО-СТИЛІСТИЧНИЙ АСПЕКТ
(НА МАТЕРІАЛІ УКРАЇНСЬКИХ ТА ІНОЗЕМНИХ МЕДІА)**

**WORD ORDER IN SENTENCES OF MILITARY DISCOURSE:
FUNCTIONAL AND STYLISTIC ASPECT
(BASED ON UKRAINIAN AND FOREIGN MEDIA)**

Турко О. В.,*[orid.org/0000-0002-4178-0483](https://orcid.org/0000-0002-4178-0483)***Scopus-Author ID: 57213196855***кандидат філологічних наук, доцент,**завідувач кафедри філологічних дисциплін початкової та дошкільної освіти
Тернопільського національного педагогічного університету**імені Володимира Гнатюка*

У статті проаналізовано функційно-стилістичного потенціалу порядку слів у реченнях сучасного воєнного дискурсу як чинника комунікації між мовцем та реципієнтом. Здійснено огляд українських і зарубіжних досліджень, присвячених питанням словоряду в реченнєвих конструкціях у межах функціональної граматики та дискурсивного аналізу. Закцентовано на варіативності прямого та непрямого порядку слів, що сприяє реалізації широкого спектру стилістичних функцій: репрезентативної, прагматичної, імперативно-наказової, ритмомелодичної, емпатичної, фокусувальної, ідеологічної. Описано моделі реченнєвих структур, що дають змогу зреалізувати в дискурсивному полотні ту чи ту комунікативну інтенцію мовця, зміст якої продукує стилістична функція. Обґрунтовано трактування порядку слів у воєнному дискурсі як граматичного та комунікативно-прагматичного інструментарію з метою цілеспрямованого мовленнєвого впливу. Виявлено та описано мовні засоби сучасного воєнного дискурсу, що увиразнюють комунікацію як маркер актуалізації національних цінностей, формування громадської думки, підтримання морального духу населення, зміцнення єдності та протидії деструктивному інформаційному впливу агресора. Особливу увагу зосереджено на зміні нейтрального порядку слів як чинника комунікативної актуалізації, посилення емоційного навантаження висловлення та вираження ідеологічного меседжу. На прикладі медійних джерел українського та іноземного походження виявлено інверсію, паралелізм, риторичні запитання, анафору, модальні конструкції як ефективні засоби смислового фокусування і стратегічного впливу на аудиторію. Зроблено висновок про те, що словопорядкові трансформації у воєнному дискурсі є одним із ключових інструментів мовленнєвого впливу на реципієнта.

Ключові слова: воєнний дискурс, порядок слів у реченні, стилістична функція, функційно-стилістичні засоби, медіа.

The article analyses the functional and stylistic potential of word order in sentences of modern military discourse as a factor of communication between the speaker and the recipient. The article reviews Ukrainian and foreign studies on word order in sentence constructions within the framework of functional grammar and discourse analysis. The article focuses on the variability of direct and indirect word order, which contributes to the realisation of a wide range of stylistic functions: representative, pragmatic, imperative, rhythmic, melodic, emphatic, focusing, ideological. The models of sentence structures are described, which allow to realise in the discourse canvas a certain communicative intention of the speaker, the content of which is produced by the stylistic function. The article substantiates the interpretation of word order in military discourse as a grammatical, communicative and pragmatic tool for the purpose of targeted speech influence. The author identifies and describes the linguistic means of modern military discourse that emphasise communication as a marker of actualisation of national values, shaping public opinion, maintaining the morale of the population, strengthening unity and counteracting the destructive

information influence of the aggressor. Particular attention is paid to the change of neutral word order as a factor of communicative actualisation, increasing the emotional load of the statement and expressing the ideological message. On the example of media sources of Ukrainian and foreign origin, the author reveals inversion, parallelism, rhetorical questions, anaphora, and modal constructions as effective means of semantic focus and strategic influence on the audience. It is concluded that word-order transformations in military discourse are one of the key tools of linguistic influence on the recipient.

Key words: military discourse, word order in a sentence, stylistic function, functional and stylistic means, media.

Постановка проблеми. Українська нація переживає трагічне сьогодення – збройну агресією РФ, яке вербалізується на медійних платформах. Комунікація стала релевантним інструментом формування національного наративу, виявлення позиції та інформування про найважливіше, впливу та переконання. Порядок слів як мовний засіб маркування реченнєвих компонентів, посилення емоційного впливу здатний трансформувати інформаційне повідомлення для досягнення інтенції мовця, підсилити експресію, акцентувати увагу на ключових смислових елементах. З огляду на це постає потреба системного вивчення порядку слів як комунікативного чинника, що формує прагматичну спрямованість висловлення у воєнному дискурсі з урахуванням його жанрово-стильової специфіки та соціокультурного контексту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання порядку слів у функційно-стилістичному аспекті вивчали українські мовознавці як у межах формально-граматичного синтаксису, так і з урахуванням прагматичних та інформаційно-комунікативних характеристик, тобто в комунікативній парадигмі. Зокрема О. Мельничук проаналізував взаємозв'язок теми й реми, виокремив внутрішньосинтаксичне й зовнішньосинтаксичне членування речення; запропонував поняття «синтагматичного членування», у яких речення поділяється на синтагми – семантико-інтонаційні одиниці, що можуть вирізнятись паузами й інтонацією [1]; Б. Ажнюк досліджував комунікативні функції порядку слів [2]; І. Кочан вивчала стилістичні функції інверсії [3]; Н. Клименко наголошувала на зв'язку між семантикою та синтаксисом у простому реченні, підкреслюючи стилістичну роль позиції слів [4]; С. Харченко довела, що перехід від структуралізму до функційно-комунікативної парадигми змінив підходи до вивчення мовної норми, зокрема значення порядку слів як комунікативного [5]; С. Глазова продемонструвала, як у діалозі пояснювальні конструкції (часто з інверсією або зрушенням порядку) сприяють усвідомленню мовцями спільного контексту та налагодженню взаєморозуміння [6]; І. Арібжанова розглянула інтонаційно-позиційні засоби, зокрема порядок слів, у комунікативній парадигмі [7] та ін.

З початком активної фази збройного конфлікту в Україні зросла увага до специфіки мовлення воєнного дискурсу. Т. Тараненко детально проаналізувала воєнні тексти українських медіа, виділяючи синтаксичні конструкції, що змінюють порядок слів задля експресії та прагматичної адресації [8]; С. Єрмоленко звернула увагу на гуманітарний аспект мовлення в умовах війни, включно з маніпулятивними прийомами через зміщення інформаційного наголосу [9]; Ю. Винничук присвятила дослідження лексичним та стилістичним характеристикам воєнної комунікації, виокремила нетипові порядки слів як прийоми посилення патетики і мобілізації [10] та ін. Дослідження українських лінгвістів підкреслюють, що непрямий порядок слів в українському воєнному дискурсі виконує роль маркера комунікативної інтенції, що полягає в консолідації суспільства, встановленні емоційного контакту з адресатом.

У зарубіжному мовознавстві питання порядку слів у реченнях як граматико-стилістичного засобу вивчали М. Галлідей [11] (концепція функціональної граматики, побудованої на трьох основних функціях: ідеаційній, інтерперсональній та текстовій); Д. Батт, Р. Фейгі, С. Фіз, С. Спінкес, К. Ялlep [12] (інструменти аналізу порядку слів у різних стилях і жанрах, зокрема для визначення темо-рематичного членування та експресивних змін синтаксичних конструк-

цій залежно від комунікативної мети); Т. Дейк [13] (порядок слів, номінація та тематичний розвиток як інструменти соціальної влади і домінування) та ін.

Фокус уваги мовознавців до функційно-стилістичного потенціалу порядку слів змістився в контексті російсько-української війни на воєнний дискурс. Дослідники поступово інтегрують теоретичні знання з функціональної граматики і дискурсивного аналізу з емпіричними матеріалами медіа й офіційних текстів. У такий спосіб розвивається комплексне бачення того, як порядок слів слугує інструментом комунікативного впливу, формує ідентичність та емоційність сучасного українського воєнного мовлення.

Мета дослідження полягає у з'ясуванні функційно-стилістичної спроможності закономірностей словолоду в реченнях сучасного воєнного дискурсу, аналізі ролі мовних засобів, спричинених порядком слів.

Виклад основного матеріалу. «У потенційному вимірі дискурс – це семіотичний простір, що охоплює вербальні та невербальні знаки, орієнтовані на обслуговування цієї комунікативної сфери, а також тезаурус прецедентних висловлювань і текстів» [14, с. 5]. Воєнний дискурс в сучасних українських медіа характеризується високим рівнем емоційного та інформаційного навантаження.

І. Стаднік витлумачує воєнний дискурс як «результат політичного, соціокультурного, психологічного та історичного процесів, що реалізується у вигляді воєнно-художньої літератури, воєнної публіцистики, воєнно-політичних матеріалів, створених групою суб'єктів або окремими суб'єктами» [15, с. 64]. До воєнного дискурсу відносять мовлення військових щодо війни (у жанрах «доповіді» або «зведення»), висловлювання політиків про війну (як різновид політичного дискурсу у жанрі «інтерв'ю»), а також дискурс засобів масової інформації, що висвітлюють військові події [16, с. 110].

Як слушно зауважують О. Ємельянова та О. Пронь, «для воєнного дискурсу характерним є використання специфічних синтаксичних структур, адже саме вони сприяють якісній та швидкій передачі важливої інформації» [17, с. 97].

Одним із засобів продукування комунікативно-прагматичних цілей мовця в аналізованому типі дискурсу є порядок слів. Варіативність розміщення компонентів речення в українській мові зумовлює можливість актуалізації тих смислів, котрі закладає мовець, відтак дає змогу посилити вплив на реципієнта, виразити авторське ставлення до повідомлення. Тобто мовлення виконує функцію трансляції інформації, активного впливу на свідомість і поведінку реципієнтів: інтенція → ментальна репрезентація → обмірковування змісту повідомлення → внутрішній план реалізації наміру → прогнозування реакції реципієнта → селекція мовленнєвих засобів → вибір мовленнєвого жанру.

У воєнному дискурсі сучасних українських та іноземних медіа спостерігається значна варіативність порядку слів, що виступає як ефективний засіб комунікативного впливу.

«Порядок, що забезпечує зрозумілість висловлювання й найбільш чітко виражає причинно-наслідкові зв'язки між суб'єктом і дією, термінується як прямий порядок слів. Це традиційна, граматично нейтральна побудова речення, у якій підмет передує присудку, а другорядні члени речення розташовані відповідно до смислової ієрархії. Функційність прямого порядку полягає в логіко-хронологічній послідовності дії, нейтральному стилістичному представленні змісту речення (використовується в офіційних текстах, наукових роботах, публіцистичних статтях)» [18, с. 108]. Відмітне від прямого порядку слів розташування реченнєвих компонентів є непрямым порядком слів. На нашу думку, поняття «вільний порядок слів» є некоректним, оскільки у мові жоден порядок не є абсолютно довільним: кожна зміна в розташуванні членів речення мотивована певною комунікативною, стилістичною або прагматичною метою. «Вільний» порядок є функціонально зумовленим, адже кожна інверсія чи дислокація слугує для увиразнення певної частини висловлення, акцентування на темі чи ремі, підсилення експресії або реалізації інтенції мовця.

У воєнному дискурсі непрямий порядок слів виконує важливу стилістичну функцію – структурування інформації за принципом важливості, створення емоційного напруження, урочистості, динаміки або навіть драматизму. Зміна прямого синтаксичного розташування слів слугує способом виділення інформаційного фокусу, підкреслення оцінності, звернення уваги адресата на важливе, створення драматичного або мобілізаційного ефекту. Особливо це актуально в умовах інформаційної війни, де мовно-мовленнєві засоби стають інструментом впливу, переконання й формування суспільних наративів.

Виокремлюємо такі стилістичні функції порядку слів (прямого та непрямого) у реченнях сучасного воєнного дискурсу:

– **репрезентативна функція** порядку слів у реченні полягає у передаванні об’єктивної інформації про факти, події, явища навколишньої дійсності, забезпечує логічність, чіткість і нейтральність висловлення, зберігає послідовність викладу думки та сприяє однозначному сприйняттю змісту: *«Це наша позиція – передусім людина, а потім – земля»* (Володимир Зеленський) [19] $\leftrightarrow S_{\text{Pron}} + A_{\text{Pron}} + P_{N1} - \text{Adv} + P_{N2}, \text{Conj} + \text{Adv} + P_{N3}$ (у цьому прикладі прямий порядок слів маркує пріоритетність цінностей комунікатора: спочатку виражена тема висловлення (*«це наша позиція»*)), а далі – рема, яка містить ключову інформацію. Експресивність досягається не інверсією чи перебудовою структури, а саме семантичним значенням лексем – *«передусім»*, *«людина»*, *«земля»*, що розставляють смислові акценти. Така конструкція забезпечує інформативність, водночас передаючи ціннісну орієнтацію мовця. У межах репрезентативної функції використовується прямий порядок слів (підмет – присудок – додаток – обставини), який мінімізує двозначність, зберігає інформативність і комунікативну інтенцію мовця;

– **прагматична функція** порядку слів реалізує комунікативний намір мовця – переконати, спонукати, застерегти, мобілізувати: *«Суспільство повинне розуміти, що ми перебуваємо у стані екзистенційної війни, яка передбачає одне – противник хоче повністю нас знищити. ... І тут питання, а який у нас вибір?»* (Петро Черник) [20] $\leftrightarrow (\text{Conj}) + \text{Adv} + P_{N1}, \text{Conj} + \text{Adj}_{\text{Pron}} + \text{Adv} + P_{N1}$ (інверсійна фраза – риторичне запитання – у кінці висловлення спонукає аудиторію до роздумів; комунікативний намір комунікатора – переконати суспільство в необхідності мобілізації; спонукати до усвідомлення ситуації та активної дії). Завдяки такій структурі чергування прямих тверджень і заключного питання досягається ефект інтелектуального залучення, участі та мобільного реагування на виклик;

– **імперативно-наказова функція** порядку слів виражає наказ, прохання, заклик через відповідні граматичні форми; спрямована на те, щоб спонукати адресата до дії або підкорення волі мовця: *«Не можна здаватися, потрібно боротися до останнього»* (Петро Черник) [20] $\leftrightarrow \text{Neg} + \text{Modal}_{\text{Verb}} + \text{Infinitive}, \text{Modal}_{\text{Verb}} + \text{Infinitive} + \text{Adv}_{\text{Phrase}}$ (прямий порядок слів із модальними конструкціями та запереченням надає реченню імперативно-наказового характеру: заперечна частина *«не можна здаватися»* починається з частки *«не»*, що забороняє певну дію, далі модальне дієслово *«можна»* виражає неможливість або заборону, завершує частину інфінітив *«здаватися»*, що конкретизує дію, яку не слід робити; позитивно забарвлена частина *«потрібно боротися до останнього»* відкривається модальним дієсловом *«потрібно»*, яке позначає обов’язок або необхідність, далі – інфінітив *«боротися»*, що закликає до дії, обставина *«до останнього»* підкреслює тривалість і непохитність боротьби). Імперативність виражена не через форму наказу (наказовий спосіб), а через модальні конструкції, які підсилюють заклик або заборону. Зміна порядку слів і використання модальних дієслів дозволяють ефективно передати ідею наказу, заборони та заклику до стійкості, що посилює мотиваційний і емоційний вплив;

– **ритмомелодична функція** порядку слів відповідає за звукову організацію висловлення через особливий порядок слів, засобами є ритм, мелодійність, інтонаційна виразність та емоційне забарвлення мовлення: *«Або ми росіян, або вони нас»* (Петро Черник) [21] $\leftrightarrow \text{Conj} + P_{N1} + P_{N2}, \text{Conj} + P_{N1} + P_{N2}$ (прямий порядок слів із паралельною, збалансованою

структурою двох частин підкреслює протиставлення і вибір між двома альтернативами, вживання сполучника «або» на початку кожної частини підкреслює протиставлення і вибір, створює чітку структуровану двочастинну фразу). Ця функція дає змогу впливати на звучання фрази: як саме слова поєднуються у ритмічні, мелодійні групи, де ставляться паузи, які слова інтонаційно виділяються, допомагає створити естетичний ефект, підсилити емоційний вплив та зробити висловлення більш запам'ятовуваним. Реалізується через інверсію, повтор, паралелізм, антитезу;

– **емфатична функція** порядку слів полягає у виразному виокремленні, підсиленні або акцентуванні окремих компонентів висловлення з метою емоційного впливу, залучення уваги реципієнта, формування оцінного ставлення до повідомлюваного: «*They got hit hard, very hard. They got hit about as hard as you're going to get hit. And there's more to come. A lot more*» (Дональд Трамп) [22] / *Їх ударили сильно. Дуже сильно. Їх ударили майже так сильно, як тільки можна вдарити. І це ще не кінець. Далі буде. Ще багато чого буде* ↔ $\text{Pron} + \text{P} + \text{Adv}_{\text{mod}} \cdot \text{Ptcl} + \text{Adv}_{\text{mod}} \cdot \text{Pron} + \text{P}_1 + \text{Ptcl} + \text{Adv}_{\text{mod}}, \text{Conjtemp} + \text{Ptcl} + \text{P}_2 \cdot \text{Conj} + \text{PN} + \text{Advtemp} + \text{PtclNeg} + \text{N} \cdot \text{Advtemp} + \text{V} \cdot \text{Advtemp} + \text{Quant} + \text{PN} + \text{P}$ (у цьому прикладі є повтор та градація (ступеневе підсилення) – «*Їх ударили сильно. Дуже сильно*», емфаза досягається через усичене повторення з наростанням інтенсивності; друге речення «*Дуже сильно*» становить акцентну частину; застосовано порівняльну структуру з максимальним підсиленням (*майже так сильно, як тільки можна*), що створює ефект межового впливу; короткі, ритмічно організовані парцельовані речення створюють напружений ритм; використано ефект незавершеності (*ще не кінець*) та інтриги (*ще буде...*), що має сильний емоційний вплив). Порядок слів забезпечує високий ступінь експресивності, створює емоційне напруження та підсилює риторичний ефект висловлення, особливо в контексті воєнного або кризового дискурсу;

– **фокусувальна функція** порядку слів робить особливий наголос на певному елементі реченнєвої структури: темі (про що йдеться в реченні, що є відомою інформацією) або ремі (нове, головне повідомлення, що додається до теми); а також підсилюється інформаційний акцент саме на тому компоненті висловлення, який автор хоче зробити помітним – це може бути суб'єкт (хто виконує дію), об'єкт (на кого або на що спрямована дія), обставина (де, коли, як відбувається дія): «*Саме зараз Україна потребує єдності, мужності та рішучості*» (Володимир Зеленський) [19] ↔ $\text{Adv}_{\text{Focus}} + \text{P}_{\text{N1}} + \text{V} + \text{Obj}_{\text{N2}} + \text{Obj}_{\text{N2}} + \text{Obj}_{\text{N2}}$ ($\text{Adv}_{\text{Focus}}$ зміщено на початок речення, щоб акцентувати увагу на терміновості часу; далі розміщення слів відповідає стандартному прямому порядку (суб'єкт–присудок–додаток)). Така структура допомагає сфокусувати увагу на головному – коли і що потрібно робити. Порядок слів та розстановка акцентів виділяють часову обставину «*саме зараз*» на початку речення, що підкреслює актуальність моменту;

– **ідеологічна функція** порядку слів полягає у передачі та підкресленні певних ідеологічних меседжів, цінностей, світоглядних установок чи політичних поглядів мовця або спільноти: «*Збройні сили України мужньо захищають кожен клатчик рідної землі*» (Володимир Зеленський) [19] ↔ $\text{P}_{\text{N1}} + \text{P}_{\text{N2}} + \text{Adv}_{\text{mod}} + \text{V} + \text{Pron} + \text{N}_4 + \text{Adj} + \text{N}_2$ (порядок слів розставлений так, щоб одразу підкреслити героїзм і патріотизм шляхом розміщення обставини способу дії «*мужньо*» після підмета; об'єкт із деталізацією «*кожен клатчик рідної землі*» замість лексеми «*території*» чи «*країни*» несе емоційне забарвлення, посилюючи ідею цінності та сакральності землі, посилює емоційний та ідеологічний зміст висловлення). Прямий порядок у цій конструкції зберігається, але саме розміщення обставини «*мужньо*» безпосередньо після підмета надає реченню емоційного забарвлення і підсилює ідеологічний акцент.

У сучасному воєнному дискурсі, що вирізняється експресивністю, мовні засоби набувають особливого значення. Найбільш частотними є інверсія, повтор, паралелізм, антитеза, модальні конструкції, риторичні запитання та емфатичні частки. Ці засоби, взаємодіючи з особливостями порядку слів, сприяють формуванню речень, які здатні не лише інформувати, а й спону-

кати до дії, консолідувати суспільство та відстоювати національні цінності. Зокрема, інверсія увиразнює семантичне значення підмета, обставини або присудка на початку чи у кінці речення для посилення акценту або створення інтонаційної виразності: «Є повільний, але тим не менш пресинг і просування росіян» [19]; **повтор** однакових синтаксичних структур (паралелізм) формує стійкий порядок слів у кількох частинах речення, підсилюючи ритм і запам'ятовуваність: «Війна нестерпна в цілому. Але я не хотів би узагальнювати речі, пов'язані з СЗЧ тощо. Різні причини, різні люди, різне ставлення» [19]; паралелізм підтримує однаковий порядок слів у паралельних частинах для підсилення логіки, контрасту, заклик: «Разом ми врятували тисячі українських життів і довели, що війна у Європі не піде на користь агресору. Разом ми маємо зупинити цю війну. Разом ми маємо забезпечити умови для такого миру...» [23]; **анти-теза** створює протиставлення через розміщення слів/фраз у контрастних позиціях, іноді змінюючи порядок для посилення ефекту: «Силоміць нав'язане перемир'я замість справедливого миру ніколи не приносило безпеки» [23]; **еліпсис** маркує частину висловлення, що знаходиться після пропущеного слова: «Україна воює за своє майбутнє, Росія – за чуже минуле, саме тому ми переможемо» [24]; анафора активізує увагу слухача, посилює переконливість звернення, створює ритмічність і риторичну впевненість, полегшує сприйняття повідомлення: «Без газу чи без вас? Без вас. Без світла чи без вас? Без вас. Без води чи без вас? Без вас. Без їжі чи без вас? Без вас» [25]; модальні конструкції найчастіше у воєнному дискурсі представлені такими формами: «маємо» (необхідність), «зможемо» (можливість), «мусить» (необхідність, обов'язок), «потрібно» (необхідність), «можете» (можливість, дозвіл), «став би» (умовна можливість); **риторичні запитання** допомагають акцентувати увагу на ключових викликах і підкреслити складність ситуації: «А як ми всі разом можемо схилити Росію до справжньої дипломатії та змусити її до справедливого миру?» [26].

Висновки. У воєнному дискурсі медіа порядок слів набуває особливої комунікативно-прагматичної ваги, оскільки слугує інструментом не лише граматичної організації речення, а й засобом мовленнєвого впливу, емоційної інтенсифікації, ідеологічного акцентування. Крім цього, увиразнює та посилює функційно-стилістичну роль мовленнєвих засобів для досягнення комунікативної інтенції мовця.

Перспективним напрямом подальших досліджень є поглиблений аналіз словопорядку в заголовках новин, порівняльне вивчення словопорядкових моделей у різних медіажанрах (новини, інтерв'ю, аналітика) та аналіз впливу таких моделей на сприйняття аудиторією.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Мельничук О. С. Розвиток структури слов'янського речення. Київ : Наукова думка, 1966. 324 с.
2. Ажнюк Б. Порядок слів як засіб комунікативної організації речення в сучасній українській мові. Київ : Наукова думка, 1996. 216 с.
3. Кочан І. М. Актуальне членування речення та порядок слів у сучасній українській мові. Львів : Львівський державний університет імені Івана Франка, 1995. 184 с.
4. Клименко Н. Ф. Синтаксис сучасної української мови. Просте речення. Київ : Либідь, 1993. 352 с.
5. Харченко С. В. Функційно-комунікативний аспект вивчення мовної норми. *Мовознавчий вісник*. 2017. Вип. 22–23. С. 119–125.
6. Глазова С. М. Комунікативний аспект дослідження пояснення в діалогічному контексті. Актуальні питання лінгвістики та методики викладання мов у сучасному освітньому просторі. Полтава : Астроя, 2019. С. 69–73.
7. Aribzhanova I. Communicative and formal-grammatical structure of sentences-utterances with quantity predicates. *Ukrainian Linguistics*. 2020. № 50. С. 76–90.
8. Тараненко Т. О. Російсько-українська війна і українська мова: попередні спостереження. *Мовознавство*. 2023. № 4. С. 3–25.
9. Єрмоленко С. Я. Українська мова в контексті війни: гуманітарний вимір. *Мовознавство*. 2022. № 2. С. 3–12.

10. Винничук Ю. Воєнна лексика в українських медіа: тенденції вживання. Збірник наукових праць УДПУ імені Павла Тичини. 2023. Вип. 1 (45). С. 118–126.
11. Halliday M. A. K. *An Introduction to Functional Grammar*. 3rd ed. London : Arnold, 2004. 688 p.
12. Butt D., Fahey R., Feez S., Spinks S., Yallop C. *Using Functional Grammar: An Explorer's Guide*. 2nd ed. Sydney : Macquarie University, 2006. 344 p.
13. Van Dijk T. A. *Discourse and Power*. Basingstoke : Palgrave Macmillan, 2008. 292 p.
14. Кондратенко Н. Український політичний дискурс: лексико-граматичні особливості й тенденції експресивізації мовлення : відкрита лекція. Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друкарня “Рута”», 2021. 48 с.
15. Стаднік І. О. Лінгвістична відповідність понять «воєнний» дискурс vs «військовий» дискурс. *Science and Education a New Dimension. Philology*. 2016. №IV(22). С. 63–66.
16. Царьова І. Сучасний воєнний дискурс: процеси неологізації. *Лінгвістика*. 2023. №2 (48). С. 107–114.
17. Ємельянова О. В., Пронь О. Р. Лінгвопрагматичні особливості воєнного дискурсу (на матеріалі текстів ЗМІ). *Закарпатські філологічні студії*. 2024. Вип. 35. С. 96–99.
18. Турко О. В. Граматико-стилістичні та прагматичні чинники позиційності підмета й присудка в реченнях української мови. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*. 2024. № 70. С. 107–110.
19. «Ми повинні зробити все, щоб наступного року війна закінчилась». Ексклюзивне інтерв'ю президента Зеленського. URL: <https://surl.li/eigcmb>.
20. «А який у нас вибір?» – полковник ЗСУ висловився про мобілізацію та наслідки капітуляції перед РФ. URL: <https://surl.li/cxorzn>.
21. Інтерв'ю з Петром Черником. URL: <https://surl.lu/knnioe>.
22. Trump: Israel attack on Iran 'excellent,' more to come – ABC interview. URL: <https://surl.lt/pobazz>.
23. Виступ Зеленського на засіданні Європейської ради: повний текст. URL: <https://surl.lu/wlqggh>.
24. Звернення Володимира Зеленського від 10 червня 2022 року. URL: <https://surl.lu/imxryz>.
25. Офіційний канал Президента України – Володимира Зеленського. URL: Zelenskiy / Official – Telegram.
26. Інтерв'ю з Петром Черником. URL: <https://surl.lu/zzaruu>.

Дата надходження статті: 16.07.2025

Дата прийняття статті: 20.08.2025

Опубліковано: 16.10.2025